

MONEDE ANTICE DIN JUDEȚUL SATU MARE*

Gh. LAZIN — IOAN CIARNAU

Reluăm prezentarea monedelor antice descoperite pe teritoriul județului Satu Mare¹, unele mai vechi, altele recent găsite. Lista lor² este următoarea:

1. Carei

Faustina II

AE, 15,45 g; D=27 mm. sestert.

RIC, II, p. 192, nr. 1380, var. revers (Roma), anii: 145—146.

Conservare: bună. Moneda a ajuns înainte de anul 1900 într-o colecție particulară din Carei (Vasvári Ferenz, iar din 1985 se află în colecțiile Muzeului Orășenesc Carei (inv. III, N. 1876)³.

2. Culciu Mare (com. Culciu)

M. Aurelius Commodus

AR., 1,73 g; D=19 mm.

RIC, III, p. 379, nr. 117 (Roma) anul: 185.

Conservare: bună, păstrată fragmentar (Muzeul Județean Satu Mare, inv. 31566)⁴.

* O prezentare a acestui material, dar fără ilustrații și *Bibliografia numismatică a județului Satu Mare*, care vizează descoperirile de tezaur și monede antice izolate, precum și depozitele monetare din epoca medievală, a apărut în limba maghiară, *Szabolcs — Szatmári Szemle*, Nyirégyháza, 3, 1991, p. 335—337 (Lazin, Gheorghe, Szatmár megyei éremleletek).

Bibliografia numismatică se publică în anexă, o socotim utilă celor interesați în vederea unei cât mai eficiente regăsiri a informațiilor legate de descoperirile monetare de pe cuprinsul județului Satu Mare.

¹ Gh. Lazin, *StCom Satu-Mare*, IV, 1980, p. 127—131; Gh. Lazin, Ioan Popescu, *StCom Satu-Mare*, VII—VII, 1986—1987, p. 95—99.

² Pentru determinare: Crawford=Michael H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, I. Cambridge, 1974; Grueber, *Coins of the roman Republic in the British Museum*, 3 vol. Londra, 1910—1970; RIC=*Roman Imperial Coinage*, 9 vol. Londra, 1924—1982.

³ Inf. N. Iercoșan, Muzeul Orășenesc Carei, îi mulțumim și aici.

⁴ Piesa a fost găsită în anul 1978 de către Vajla Arpad în partea de hotar „Sub grădini” unde se află o întinsă așezare aparținând culturii Suciu de Sus (T. Bader, *Epoca bronzului în nord-vestul Transilvaniei*, București, 1978, passim); în același loc au apărut și complexe de locuire datate în sec. II—IV d.H.

3.00 Dindești (com. Andrid)

Din perimetrul localității provind un număr de cinci monede romane imperiale, denari. Piesele s-au descoperit izolat⁵.

3.01 Hadrianus

AR., 2,73 gr.; D=19—20 mm.

RIC, III, p. 359, nr. 153 (Roma), anii: 125—128.

Conservare: bună. Moneda s-a găsit în grădina casei lui Pop Ludovic, Dindești, nr. 323.

3.02 Lucius Verus

AR., 2,94 g; D=17 mm.

RIC, III, p. 253, nr. 491 (Roma), anii 162 (decembrie) — 163 (toamna).

Conservare: foarte bună.

Loc de descoperire: „La Cetate“.

3.03 M. Aurelius Commodus

AR., 2,30 g; D=17—18 mm.

RIC, III, p. 369, nr. 29 (Roma), anii: 181—182.

Conservare: bună.

Loc de descoperire: vezi piesa 3. 01.

3.04 M. Aurelius Commodus

Denar roman, suberatus, ilizibilă. Detaliile aversului conduc spre Commodus; 2,14 g; D=16—18 mm.

Conservare: slabă.

Loc de descoperire: lotul Școlii generale.

3.05 Septimius Severus

AR., 2,43 g; D=17 mm. Moneda perforată, ilizibilă.

Reprezentarea aversului indică pe Septimius Severus.

Conservare: slabă.

Locul de descoperire: Lotul Școlii generale.

4. Medieșul Aurit (com. Medieșul Aurit)

AR., 1,80; D=16—18 mm.

RIC, III, p. 380, nr. 151 (Roma), anul 185

Conservare: bună.

Loc de descoperire: „Șuculeu“, anul 1975 (Muzeul Județean Satu Mare, inv. 31567)⁶.

⁵ Monedele descoperite la Dindești se află în colecția prof. Ioan Ciarnău din localitate.

⁶ S. Dumitrașcu — T. Bader, *ActaMN*, IV, 1967, p. 107—126; idem, *Așezarea dacilor liberi de la Medieșul Aurit*, (I), Muzeul de Istorie Satu Mare, Oradea 1967. Cât privește moneda în discuție, există mai multe referiri: „*Dacia*, N.S., XX, 1976,

5. Orbău (com. Cehal)

L. Calpurnius Piso Frugi

AR., 3,65 g; D=17—18 mm.

Grueber, I, p. 260, nr. 1942, a, (Roma), anul 88 î.H.

Crawford, I, 1974, p. 340, nr. 340/1, (Roma), anul 90 î.H. Descoperită de Maier Aurel în anul 1988, luna septembrie cu ocazia unor munci agricole.

Conservare: bună (Muzeul județean Satu Mare, inv. 31565).

6. Satu Mare (Colecția Muzeului Județean, inv. 31557).

Monedă de „imitație de tip Alexandru — Filip al III-lea Arideul, tetradrahmă de argint, fără a se cunoaște locul de descoperire, a intrat în colecția Muzeului Județean în anul 1985, luna august. AR., 16,62 g; D=26—28 mm.

Avers, Capul lui Herakles, cofat cu blană de leu, în profil spre dreapta, deasupra capului perle (o pătrime de cerc), părul ondulat pe frunte, urechea este redată printr-un semicerc și o globulă, buzele globulare, nasul profilat, ochiul globular între două semicercuri, deasupra urechii o contramarcă.

Revers. Zeus Aetaphoros șezând pe tron spre stânga. În mâna dreaptă ține o acvilă iar cu cea stângă se sprijină pe sceptru. În spatele lui Zeus, pe verticală au existat litere, aproape complet ilizibile acum, de la numele lui Alexandru cel Mare sau Filip al III-lea Ariedeul; sub tron o monogramă. Zeus este bine redat, capul cu barbă, corpul cu musculatură proeminentă, mâna în care ține acvila este redată din două segmente. Reversul are o tăietură care desparte tronul de capul lui Zeus, incizia nu perforază moneda. Conservarea bună.

Moneda descrisă mai sus, prin stil, greutate și modul se înscrie în prima grupă a acestui tip monetar⁷. Datarea: sfârșitul sec. III, începutul sec. II î.H.

7. Satu Mare (colecția Muzeului Județean, inv. 31558).

Monedă de tipul „cu cifre romane“. A intrat în colecția Muzeului județean la aceeași dată cu piesa de tip Alexandru-Filip al III-lea, nici acestei piese nu i se cunoaște locul de descoperire.

AR., 12,68 g; D=21—25 mm.

Avers. Cap uman cu înfățișare tânără, fără barbă, cunună de lauri, în profil spre stânga. Părul este redat prin linii care se unesc în unghiuri ascuțite în creștetul capului, cununi din trei rânduri de frunze. Ochiul redat printr-o globulă între două semicercuri, gâtul

p. 279, nr. 76 (descoperire de monedă romană imperială), *Crisia*, VII 1977 (S. Dumitrașcu, N. Chidioșan, *Așezarea dacică de la Zerindul Mic, comuna Zerind, jud. Arad*), p. 55, fig. 3, nr. 13, ca emitent apare Septimius Severus. Informațiile din *Docia, N.S., XX și Crisia, VII*, au fost preluate de Gh. Lazin, *StCom Satu-Mare*, IV, 1980, p. 128—129. Piesa în realitate aparține lui Commodus, și pentru prima dată se publică corect acum. Menționăm că este singura monedă apărută până acum în cadrul Complexului dacilor liberi de la Medieșul Aurit; denarul a fost găsit în umplutura unei gropi, la adâncimea de 1,60 m (săpături T. Bader, materiale inedite), în asociere cu material ceramic specific.

⁷ C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, București, 1973, p. 328, și urm., pl. LXXII.

este marcat de o linie arcuită, urechea este reprezentată printr-un semicerc, nasul drept, împrejur cerc perlat.,
Revers. Pe revers se află calul și călărețul în trap spre stânga. Călărețul are capul globular și o singură mână (stânga) care se îndoaie spre spate. Calul, voluminos, ține piciorul drept din față și cel stâng din spate ridicate, copite globulare, coamă perlata, coadă groasă. Sub burta calului un punct incizat (contramarcă?), în spațele călărețului cifra romană IV, având capetele globulare, împrejur cerc de perle. Datare: sfârșitul sec. III, începutul sec. II î.H. Conser-vare: bună. Ca nominal se înscrie în rândul tetradrahmelor. Monedele de acest tip sunt încadrate de C. Preda⁸, în grupa B: „Grupa cu cap uman fără barbă (Apollo)“.

* * *

Referitor la monedele descrise mai sus, se impun câteva precizări, nu facem referiri la piesele cu nr. 1, 6 și 7, deoarece lipsesc deopotrivă locul și contextul de descoperire. Cu toate acestea, există posibilitatea ca piesa de tipul „Cu cifre romane“ să provină din grupa monedelor de tip Tulgheș Mireșu Mare, monede caracteristice pentru zona de nord și nord-vest a Daciei, cu atât mai mult cu cât cele două localități sunt învecinate județului Satu Mare⁹.

Cât privește cea mai recentă descoperire monetară prezentată în aceste rânduri (Orbău, 1988), menționăm că ea reprezintă cea de a doua piesă de acest tip apărută în părțile sătmărene, o monedă similară este cunoscută ca făcând parte din tezaurul descoperit la Satu Mare în anul 1880¹⁰.

Denarul emis de Commodus, găsit la Culciu Mare, reprezintă un element important în încercarea de fixare cronologică (post-quem), a vestigiilor descoperite în partea de hotar „Sub grădini“, unde alături de marea locuire din epoca bronzului, cultura Suciului de Sus¹¹, au apărut complexe de locuire (locuințe, gropi), databile în sec. II—IV d.H.¹².

Denarul descoperit la Medieșul Aurit, în stațiunea de la „Suculeu“, se leagă nemijlocit de marele complex al dacilor liberi, cercetat în mare parte; este deocamdată singura monedă aflată în așezare, și care prin implicațiile sale cronologice, prin corelare cu alte materiale (metal, ceramică), conferă noi elemente în încercarea de stabilire a începuturilor așezării¹³.

⁸ Pentru monedele de acest tip: bibliografia, datarea și aria de răspândire, C. Preda, *op. cit.*, p. 87, și urm. pl. XII, 11—12.

⁹ Asupra acestei descoperiri: D. Popescu, *Le trésor de monnaies «daces» de Tulgheș, Dacia, IX—X, 1941—1944*, p. 201—242; Kerényi Andras, *Nagyniresi barbár tetradrahmelet*, *NumK XLII, 1944*, p. 9—14; I. Winkler, *O mincich dákü a gétü, Numismatichy Sborniky, V, Praha, 1958*, p. 9—14; idem, *ActaMN, VI 1969*, p. 67—91; C. Preda, *op. cit.*, p. 75 și urm.

¹⁰ I. Winkler, *Tezauru monetare, Oradea, 1968*, p. 19—36.

¹¹ T. Bader, *Epoca bronzului*, p. 123—124.

¹² Aceste complexe au apărut în săpăturile efectuate pentru epoca bronzului de către T. Bader. Material inedit, Muzeul Județean Satu Mare.

¹³ S. Dumitrașcu — T. Bader, *ActaMN, IV, 1967*, p. 107—126; idem, *Așezarea dacilor liberi de la Medieșul Aurit, Oradea, 1967*; S. Dumitrașcu, *Apulum, X, 1972*, p. 669—684.

Lotul de monede găsite la Dindești, se leagă de locurile din sec. II—IV d.H. din zonă¹⁴, completând astfel harta descoperirilor din prima jumătate a mileniului I d.H. Acestor cinci piese li se adaugă o descoperire din aceeași epocă, un denar emis de Hadrian între anii 119—123¹⁵.

LA MONNAIE ANTIQUE AU DÉPARTEMENT DE SATU MARE

(Résumé)

Il y sont présentées 11 monnaies antiques déconvertes au département de Satu Mare (no. 2; 3.00—3.05; 4; 5), ou étant dans les collections du Musée départemental et la Musée de la Ville Carei (no. 1; 6—7), mais dont on ne connaît pas le lieu de provenance. De celles-ci on remarque pour leur importance les pièces qui proviennent de Culciu Mare, Medieșul Aurit et Orbău.

À côté de la présentation de ces découvertes, dans l'annexe, l'auteur a fait la *Bibliographie numismatique du département de Satu Mare*, qui comprend l'époque antique et médiévale, mentionnant que pour le moyen âge on n'a identifié que les références aux trésors et non pas aux découvertes isolées ayant donné que le matériel numismatique qui y entre est très nombreux mais presque en totalité on ne fait pas de référence à leur provenance.

BIBLIOGRAFIA NUMISMATICĂ A JUDEȚULUI SATU MARE (antică și medievală)

LA BIBLIOGRAPHIE NUMISMATIQUE DU DÉPARTEMENT DE SATU MARE (antique et médiévale)

1. BADER, TIBERIU, *Descoperiri monetare în Câmpia Someșană*, Baia Mare, 1967.
2. BADER, TIBERIU, *Tezaurul monetar de la Rătești*, *Tezaure*, p. 83—98.
3. BADER, TIBERIU, *Alte tezaure monetare descoperite în județ*, *Tezaure*, p. 131—134.
4. BADER, TIBERIU, *Tezaurul monetar de imitații de tetradrahme descoperite la Turulung (jud. Satu Mare)*, *MIRSR*, 1974, p. 13—14.
5. BADER, TIBERIU, *Tezaurul monetar cu imitații de tip Filip II, descoperit la Turulung (jud. Satu Mare)*, *ActaMN*, XII, 1975, p. 75—92.
6. BADER, TIBERIU, *Un tezaur monetar de argint descoperit în comuna Turulung (județul Satu Mare)*, *SCN*, VI, 1975, p. 173—174.
7. BADER, TIBERIU, *Contribuții la cunoașterea istoriei orașului Satu Mare. Descoperiri arheologice (I) StCom Satu Mare*, III, 1975, p. 19—45.
9. BADER, TIBERIU, GHEORGHE, LAZIN, *Mărturiile arheologice*, p. 5, 7, 13—14, 16.
10. BLANCHET, ADRIEN, *Traité de monnaies Gauloises*, II, Paris, 1905.
11. BUTNARIU, VIOREL, *Monede romane postaugustine în teritoriile carpatodunăreano-pontice (anii 275—491)*, I. Perioada 275—324, *ArhMold*, XI, 1987, p. 113—140.
8. BADER, TIBERIU, WINKLER, IUDITA, *Al doilea Tezaur de denari romani imperiali descoperit la Ghirișa (com. Beltiug, jud. Satu Mare)*, *StCom Satu Mare*, IV, 1980, p. 85—126.

¹⁴ Gh. Lazin—I. Némethi, *Crisia*, II, 1972, p. 199—213; I. Némethi, *SCIVA*, 2, 1983, p. 134—150.

¹⁵ Gh. Lazin, *STCom Satu-Mare*, I, 1969, p. 112, nr. 5.

12. BUTNARIU, VIOREL. *Monede romane postareliene în teritoriile carpato-dunăreano-pontice (anii 275—494)*, II, Perioada 324—383, *ArhMold*, XII, 1988, 131—196.
13. CHIRILA, EUGEN, NEMETI, IOAN. *Tezaurul monetar de la Hotoan, sec. XV—XVI, Tezaure*, p. 61—81.
14. CHIRILA, EUGEN, ZDROBA, MIRCEA. *Tezaurul monetar de la Terebești, sec. XVIII, Tezaure*, p. 99—119.
15. CHIRILA, EUGEN, LUCACEL, VASILE, MILEA, ZAHARIA, NEMETI, IOAN. *Descoperiri monetare antice în Transilvania (VII)*, *ActaMP*, VII, 1970, p. 508—509.
16. CHIRILA, EUGEN, DUMITRAȘCU, SEVER, MALĂESCU, DUMITRU. *Descoperiri monetare antice în Transilvania (VI)*; *Apulum*, IX, 1971, p. 169—172.
17. CHIRILA, EUGEN, SOCOLAN, AUREL. *Descoperiri monetare antice bizantine și feudale, Tezaure — Maramureș*, p. 66—70.
18. CHIRILA, EUGEN, DUMITRAȘCU, SEVER, EMÖDI, IOAN, LAZIN, GHEORGHE, NANASI, ZOLTAN, NEMETI, IOAN, PEPELEA, VASILE. *Descoperiri monetare antice în Transilvania, Ix, StCom Sibiu*, 18, 1974, p. 135—139.
19. CHIRILA, EUGEN, LUCACEL, VASILE. *Descoperiri monetare antice în Transilvania (XVI)*, *Acta-MP*, III, 1979, p. 137—138.
20. CHIRILA, EUGEN, LAZIN, GHEORGHE. *Tezaurul monetar de la Tășnad, sec. XV—XVII, ActaMP*, VII, 1984, p. 301—308.
21. CHIȚESCU, MARIA. *Numismatic aspects of the history of the Dacian state. The roman republican coinage in Dacia und Geto-Dacian coins of Roman type, BAR — International, series — 112*, Oxford, 1982.
22. DESSEWFFY, MIKLOS. *Barbár pénzek*, Budapest, I—IV, 1910.
23. DESSEWFFY, MIKLOS. *Ujabb adatok a Koisztobókus pénzek csoportjához, Numk*, XIV, 1914.
24. DUDAȘ, FLORIAN. *Descoperiri de monede și tezaure monetare romane în vestul și nord-vestul României, Gaudeamus*, II, Oradea, 1969, p. 35—45.
25. DUMITRAȘCU, SEVER, BADER, TIBERIU. *Așezarea dacică de la Medieșul Aurit, ActaMN*, IV, 1967, p. 107—126.
26. DUMITRAȘCU, SEVER, BADER, TIBERIU. *Așezarea dacilor liberi de la Medieșul Aurit (I)*, Oradea, 1967.
27. DUMITRAȘCU, SEVER, MARGHITAN, LIVIU. *Așezări și descoperiri dacice din vestul și nord-vestul României, Sargeția*, VIII, 1971, p. 45—55.
28. DUMITRAȘCU, SEVER. *Stadiul cercetărilor privind istoria și arheologia dacilor liberi din Crișana, Sargeția*, XI—XIII, 1974—1975.
29. DUMITRAȘCU, SEVER, CHIDIOȘAN, NICOLAE. *Așezarea dacică de la Zerindul Mic, comuna Zerind (județul Arad), Crisia*, VII, 1977, p. 45—64.
30. DUMITRAȘCU, SEVER. *Dacii liberi din vestul și nord-vestul României, Crisia*, VII, 1977, p. 65—76.
31. DUMITRAȘCU, SEVER. *Dacii liberi din vestul și nord-vestul României în vremea Daciei romane. Rezumatul tezei de doctorat*, București, 1978.
32. DUMITRAȘCU, SEVER. *Dacia apuseană*, Oradea, 1993.
33. GLODARIU, IOAN. *Considerații asupra circulației monedei străine în Dacia (sec. I î.e.n.—I e.n.)*, *ActaMN*, VIII, 1971, p. 71—90.
34. GLODARIU, IOAN. *Importuri elenistico-italice în Dacia preromană, sec. II-î.e.n.—I e.n., Crisia*, II, 1972, p. 45—57.
35. GLODARIU, IOAN. *Relațiile comerciale ale Daciei cu lumea elenistică și romană*, Cluj-Napoca, 1974.
36. GOHL, ODON. *Koisztobókus éremlelet Aranyos-Medgyesen*, *Numk*, III, p. 4—8.
37. GOHL, ODON. *Numk*, III, p. 4—7.
38. GOHL, ODON. *Note sur le monnaies barbares de la Hongrie. Proces verbaux et memoire du Congres international de numismatique*, Bruxelles, 1910, p. 645 și urm.
39. GOHL, ODON. *NUMK*, VI, 1907, p. 66.
40. GOHL, ODON. *Numk*, XIV, 1915, p. 14.
41. GOHL, ODON. *Magyarország barbárpénzeinek áttekintése, Az érem*, III, 1925, p. 2 și urm.
42. GOHL, ODON. *Barbár aprópénzek és darabolási rendszereik* *Numk*, XXV, 1926, p. 39.
43. GOSS, KARL. *Chronik de archeologischen Funde Siebenbürgen. AVSL*, XIV, 1877, p. 77.

44. FERENCZI, ȘTEFAN, *Az erdelyi dákok pénzéről*, Cluj, 1947, p. 10.
45. FINALY, G. *Arch Anzeiger*, 1904, p. 150.
46. HAMPEL JOSEF. A.M.N. Muzeum, *Erem- és Régiségosztályának gyarapodása június havában*, AchÉrt, XIV, 1880, p. 232.
47. HOMAN, BALINT, *Magyar pénztörténet 1000—1325*, Budapest, 1916, p. 291.
48. ILIESCU, OCTAVIAN. *Tezaurul de obiecte premonetare de la Căuaș, Creștea-rea colecțiilor. Caiet selectiv de informare*, 23—24, 1968, p. 87—88 (editat de Biblioteca Academiei, București).
49. KOLNIKOVA, EVA. *Dako-Getische Münzen und einige Probleme des keltische Münzwesens aus der Slowakei*, SCN, V, 1971, p. 39—40.
50. KOVACS, ISTVAN. *Az ógörög barbarus és római köztársasági ezüstérmeken látható utólagos bevágásokról*, Erdélyi Muzeum, XLV, 1940., p. 301 și urm.
51. LAZIN, GHEORGHE. *Circulația monetară din nord-vestul României (sec. II—IV)*, *StCom Satu Mare*, I, 1969, p. 111—120.
52. LAZIN, GHEORGHE, NEMETI, IOAN. *Descoperiri dacice din sec. II—IV în zona Carei, Crisia*, II, 1972, p. 199—213.
53. LAZIN, GHEORGHE. *Cercetări arheologice în sudul județului Satu Mare (zona Tășnad) I*, *StCom Satu Mare*, III, 1975 p. 61—75.
54. LAZIN, GHEORGHE. *Monede antice din colecțiile Muzeului județean Satu Mare*, *StCom Satu Mare*, IV, 1980, p. 127—131.
55. LAZIN, GHEORGHE. *Mărturii arheologice*, p. 13—16.
56. LAZIN, GHEORGHE. *Descoperiri dacice din sec. III î.e.n. — I e.n. în județul Satu Mare*, *StCom Satu Mare V—VI*, 1981, 1982, p. 78—80.
57. LAZIN, GHEORGHE. *Ceramica ștampilată din secolele III—IV e.n. descoperită în nord-vestul României*, *StCom Satu Mare*, V—VI, 1981—1982, p. 123—135.
58. LAZIN, GHEORGHE, LAZIN, MARILENA, — ALEXANDRU SAȘIANU. *Monede antice în vestul și nord-vestul României*, *StCom Satu Mare*, V—VI, 1981—1982, p. 677—680.
59. LAZIN, GHEORGHE, IOAN, POPESCU. *Monede antice mai recent descoperite în județul Satu Mare*, *StCom Satu Mare*, VII—VIII, 1986—1987, p. 95—99.
60. LAZIN, GHEORGHE. *Szatmár megyei éremleletek*, *Szabolcs-Szatmári Szemle, Nyíregyháza*, 3, 1991, p. 335—337.
61. LAZIN, GHEORGHE, CIARNĂU, IOAN. *Monede antice din județul Satu Mare*, *StCom Satu Mare*, IX—X, 1992—1993, p.
62. LUPU, NICOLAE, *Cu privire la aspectele caracteristice ale circulației denarului republican roman în Dacia și Pannonia, în secolele I î.e.n. — I e.n.*, *StCom Sibiu*, 19, 1975 — p. 52—80.
63. MITREA, BUCUR. *Penetratione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista*, ED, X, 1945, p. 3—154.
64. MITREA, BUCUR, *Trente années de découvertes monétaire en Roumaine: 1957—1987*, *Dacia*, XXXII, nr. 1—2, janvier—decembre, p. 218—230.
65. MOISIL, CONSTANTIN, *Monedele geto-dacilor*, BSNR, XV, 1920
66. MOISIL, CONSTANTIN, *Academia Română, Dezbatere*, LXIV, 1913—1945, p. 299.
67. MUREȘANU, POMPEI. *Contribuții etnografice la terminologia unor elemente de cultură agricolă din județul Satu Mare*, AMET, VIII, 1976, p. 191, nota 60.
68. NEMETI, IOAN. *Nord-vestul României de la Hallstattul târziu până la Latène-ul mijlociu*, *Rezumatul tezei de doctorat*, Cluj-Napoca, 1979.
69. PAPP, FRANCISC, IUDITA, WINKLER. *Monede poloneze din secolele XV—XVII în Transilvania*, *ActaMN*, III, 1966, p. 197—211.
70. PAPP FRANCISC, IUDITA, WINKLER. *Tezaurul monetar de la Viile Satu Mare*, *Tezaure*, p. 121—130.
71. PINK, KARL. *Die Münzprägung der Östkelten und ihrer Nachbarn*, *Diis Pann*, ser. II, fasc. 15, Budapest, 1939.
72. PINK, KARL. *Einführung in die Keltische Münzkund mit besonderer Berücksichtigung des Osterreichischen Raumes*, *ArchAut*, Beiheft, 4, 2. verbesserte Auflage, Wien, 1960.
73. PEDA, CONSTANTIN. *Probleme de numismatică daco-getică*, SCN, III, 1960, p. 43—79.
74. PEDA, CONSTANTIN. *Monedele geto-dacilor*, București, 1973.
75. PEDA, CONSTANTIN. *Circulația monedelor postaureliene în Dacia*, *SCIVA*, 26, 4, 1975, p. 441—486.

76. PROTASE, DUMITRU, BADER, TIBERIU. *Tezaurul de denari romani imperiali de la Ghirișa, Tezaure*, p. 37—59.
77. ROȘKA, MARTON. *Erdély régészeti repertoriuma, I, Oskor, Thesaurus antiquitatum transilvanicarum, I, Praehistorica Cluj*, 1942.
78. SABAU, IOAN. *Circulația monetară în Transilvania secolelor XI—XIII, în lumina izvoarelor numismatice, SCN, II, 1958 p. 269—301.*
79. SAȘIANU, ALEXANDRU. *Moneda antică în vestul și nord-vestul României, Oradea, 1980.*
80. SZEKELY, ZOLTAN. *Un tezaur monetar din sec. al XVI-lea găsit la Satu Mare, SCN, I, 1957, p. 241—246.*
81. SZEKELY, ZOLTAN. *Știri cu privire la unele descoperiri monetare din Transilvania, SCN, I, 1957, p. 473.*
82. *Történelmi és Régészeti Értesítő, Timișoara, I, 1875 (TRÉT).*
83. URSU, VIORICA, LAZIN, GHEORGHE. *Un tezaur monetar din sec. al XVII-lea descoperit la Târșolț STCom Satu Mare, III, 1975, p. 87—96.*
84. VENDE, ALADAR. *Szatmár Vármegye őskora, Szatmár, Vármegye, Budapest, f.a. p. 402—411.*
85. WINKLER, IUDITA. *Contribuții numismatice la istoria Daciei, SCS, Cluj, seria III, științe sociale, an. VI, nr. 1, 2. 1955, p. 13—180.*
86. WINKLER, IUDITA. *O mincich dátu a gétu, Numismaticky Sbornik, V, 1958, p. 5—43.*
87. WINKLER, IUDITA. *Über daco-getische Münzenschätze, ActaArchCarp, VIII, 1—2, 1966, p. 83—104.*
88. WINKLER, IUDITA. *Drahma și hemidrahma în sistemul monetar al daco-geților ActaMN, III, 1966, p. 75—89.*
89. WINKLER, IUDITA. *Schatzfunde römischer Silbermünzen in Dakien bis zum Beginn der Dakerkriege, Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, 17, 1967, p. 122—156.*
90. WINKLER, IUDITA. *Considerații asupra tezaurului de la Medieșul Aurit, Tezaure, p. 5—17.*
91. WINKLER, IUDITA. *Tezaurul de denari romani de la Satu Mare. Tezaure, p. 19—36.*
92. WINKLER, IUDITA. *Zur relativen Chronologie der dacogetischen Münzen, ActaArchCarp, X, 1968, 1—2, p. 111—115.*
93. WINKLER, IUDITA. *Ștanțele și stilul monedelor geto-dacice, Apulum, VII/1, 1968, p. 209—228.*
94. WINKLER, IUDITA. *Tipurile monetare ale daco-geților și aria lor de răspândire (partea a II-a), ActaMN, VI, 1969, p. 67—91.*
95. WINKLER, IUDITA. *Perioada emiterii monedelor și dreptul monetar la geto-daci, ActaMN, VII, 1970, p. 93—108.*
96. WINKLER, IUDITA. *Aspecte ale problematicii monedelor emise între anii 250—150 î.e.n., în arcul carpatic, File de Istorie, III, Bistrița, 1974, p. 165—180.*
97. WINKLER, IUDITA. *Observații și rectificări la „Monedele geto-dacilor”, ActaMN, XII, 1975, p. 95—105.*

*

**   *

În anexă la articolul *Monede antice din județul Satu Mare*, respectiv *Bibliografia numismatică a județului Satu Mare* (antică și medievală), nu am inclus semnalările apărute în cronicile din revistele SCIV(A) și respectiv Dacia, pe considerentul că în studiile menționate în cadrul *Bibliografiei*, unde sunt analizate descoperirile monetare, se reia și informațiile primare menționate în cadrul celor două reviste, informații care în bună parte sunt de multe ori incomplete.